

Risiko- og vesentlighetsvurdering

Karmøy kommune, 2024

1	Oppsummering	5
2	Innledning.....	6
2.1	Metode	6
2.1.1	Begrepsavklaring	7
2.1.2	Vurdering av risiko og vesentlighet	8
2.1.3	Informasjonsgrunnlag.....	8
2.1.4	Avgrensning.....	8
3	Generelle utviklingstrekk	9
3.1	Innledning.....	9
3.2	Økonomisk handlingsrom for kommunen	9
3.3	Befolkningsutvikling	10
3.4	Effektivitet	14
3.5	Oppsummering	15
4	Sektorvise utviklingstrekk.....	16
4.1	Innledning.....	16
4.2	Oppvekst.....	16
4.2.1	Barnevern.....	16
4.2.2	Implementering av endringer i opplæringsloven ..	16
4.2.3	Ressursbruk og kompetanse i barnehage og skole	17
4.2.4	Vold og trusler i skolen	18
4.2.5	Vurdering.....	18
4.3	Helse og velferd.....	19
4.3.1	Kompetansegapet vil øke innen helse og omsorg.	19
4.3.2	Rus og psykiatri.....	20
4.3.3	Eldreomsorg.....	21
4.3.4	Legevaktordningen	22
4.3.5	Vurdering.....	23
4.4	Samfunn.....	24

4.4.1	Integrering av flyktninger	24
4.4.2	Vedlikeholdsetterslep	24
4.4.3	Digitalisering	25
4.4.4	Boligsosialt arbeid	26
4.4.5	Klima- og miljøarbeid	26
4.4.6	Vurdering	28
4.5	Administrasjon	29
4.5.1	Styring av investeringsprosjekter	29
4.5.2	Arealbruk	30
4.5.3	Avvikssystemet.....	31
4.5.4	Omstilling på grunn av demografiske endringer...	31
4.5.5	Vurdering.....	32
5	Forvaltningsrevisjoner.....	34
6	Statlige tilsyn	35
7	Kommunale selskaper	36
7.1	Innledning.....	36
7.2	Lovregler	36
7.2.1	Hvilke selskapsformer er omfattet av eierskapskontroll?.....	37
7.2.2	Heleide og deleide kommunale selskaper	38
7.3	Selskap som kan omfattes av eierskapskontroll.....	38
7.4	Kommunen som eier	39
7.5	Heleide aksjeselskaper	39
7.6	Interkommunale selskaper.....	40
7.7	Deleide aksjeselskaper	41
7.8	Vurdering.....	42
	Vedlegg	44
	Skriftlige Kilder.....	44

Muntlige Kilder	44
-----------------------	----

1 OPPSUMMERING

Minst én gang i valgperioden, og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret er konstituert, skal kontrollutvalget utarbeide en plan som viser på hvilke områder det skal gjennomføres forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller. Planen skal baseres på en risiko- og vesentlighetsvurdering (ROV) av kommunens virksomhet og virksomheten i kommunens selskap, og vedtas av kommunestyret. Kommunestyret kan delegere til kontrollutvalget å gjøre endringer i planen.

Formålet med ROV-en er å gi kontrollutvalget et risikobilde av hele kommunens virksomhet og identifisere behov for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll for fireårsperioden 2024-2028.

I tabellen under oppsummerer vi risiko- og vesentlighetsvurderingen vår. En mer utførlig versjon av denne finnes i vurderingsdelen.

Forvaltningsrevisjoner

Tema	Vurdering
Omstilling	
Arealbruk	
Boligsosialt arbeid	
Vedlikeholdsetterslep	
Rus og psykiatri	
Barnevern	
Implementering av endringer i opplæringsloven	
Vold og trusler i skolen	
Ressursbruk og kompetanse i barnehage og skole	
Helse- og omsorg – kompetanseutnyttelse	
Eldreomsorg	
Legevaktordningen	
Integrering av flyktninger	
Digitalisering	
Klima- og miljøarbeid	
Styring av investeringsprosjekter	
Avvikssystemet	

Eierskapskontroller/forvaltningsrevisjon i selskaper

Tema	Vurdering
Haugaland Brann og Redning IKS	
Karmøy kommunes oppfølging av eierskap	
Haugaland Kraft AS	

For å visualisere vår samlede vurdering av tjeneste- og/eller forvaltningsområdets risiko og vesentlighet, brukes trafikklysmodellen, hvor fargeskala angir vurdering av risiko og vesentlighet som lav (grønn), middels (gul) eller høy (rød).

Vi har ikke drøftet områder i kommunen hvor risikoen vurderes å være lav. Derfor er ikke tema med lav risiko (grønn) med i tabellen.

Oppmerksomheten vår er ikke bare rettet mot hva som kan gå galt eller mot at mål ikke blir nådd. Vi retter også oppmerksomheten mot det som vil være sentrale utfordringer for kommunen i årene fremover. Det betyr at når noe markeres med rødt kan det skyldes at dette er sentral utfordring innenfor et viktig område.

Vi ønsker å understreke at risikovurderingene i matrisen er skjønnsmessige vurderinger basert på foreliggende informasjon og erfaringer. Kontrollutvalget kan vurdere risikoen på en annen måte. Det er kontrollutvalget som til slutt skal vurdere og prioritere de ulike områdene, og avgjøre rekkefølgen for forvaltningsrevisjonsprosjekt i plan for forvaltningsrevisjon.

2 INNLEDNING

2.1 METODE

Forvaltningsrevisjon innebærer å gjennomføre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, regelterlevelse, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets eller

fylkestingets vedtak. En forvaltningsrevisjon kan eksempelvis dreie seg om å undersøke om kommunens vedtak og forutsetninger iverksettes så effektivt som mulig, gitt de rammene som er satt av kommunen. Effektivitet i kommunal forvaltning omfatter både god måloppnåelse og at målene nås med minst mulig ressurser. Forvaltningsrevisjon er nærmere omtalt i kommuneloven § 23-3.

I henhold til kommuneloven innebærer eierskapskontroll å kontrollere om den som utøver kommunens eller fylkeskommunens eierinteresser, gjør dette i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets eller fylkestingets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring. Eierskapskontroll er omtalt i kommuneloven § 23-4.

En risiko- og vesentlighetsvurdering av kommunen innebærer en identifisering av kommunens risikoområder og en vurdering av risikoens vesentlighet. Dette vil utgjøre forslag til områder som er viktig for kontrollutvalget å få informasjon om, og som revisor mener bør revideres.

2.1.1 BEGREPSAVKLARING

Risiko

I denne sammenheng forstås *risiko* som faren for at hendelser eller situasjoner med uønskede eller negative konsekvenser **kan** inntreffe. Eller, hva som er faren for uønskede eller negative konsekvenser etter at en hendelse eller situasjon **har** inntruffet. Det kan være avvik fra for eksempel regelverk, mål, vedtak og andre føringer som kommune har satt for virksomheten, risiko for mangelfulle resultater, at virkemidlene ikke fungerer, eller at de ikke brukes riktig.

Sannsynligheten for at avviket vil inntreffe blir ikke tallfestet. Det gjennomføres heller ikke en kartlegging av samtlige konsekvensene av et mulig avvik. Her skiller ROV-arbeidet seg fra tradisjonell risiko- og sårbarhetsanalyse.

Vesentlighet

I denne sammenheng forstås vesentlighet som en samlet vurdering av kartlagte risikoer og utfordringer, basert på i hvor stor grad risikoen utgjør en fare for kommunens eller selskapenes måloppnåelse.

Risikoens vesentlighet vurderes på flere måter, men to perspektiver gjennomsyrrer våre vurderinger: 1) Læring og forbedring, dvs. hvor er det størst læringspotensial, og 2) aktualitet, dvs. sentrale samfunnsendringer og endringer av lovverk. Disse perspektivene vil som regel ha en mer spesifikk eller detaljert innfallsvinkel. Eksempler her er økonomi, organisering, styring, ressursutnyttelse, kvalitet, forebygging, kompetanse, samarbeid og ivaretagelse av brukere.

Oppmerksomheten vår er ikke bare rettet mot hva som kan gå galt eller mot at mål ikke blir nådd. Vi retter også oppmerksomheten mot det som vil være sentrale utfordringer for kommunen i årene fremover.

Vesentlighet i dette ROV-arbeidet baseres på en subjektiv vurdering av de ulike områdene og deres relative betydning. Analysen vil ikke sammenligne og veie områder opp mot hverandre.

2.1.2 VURDERING AV RISIKO OG VESENTLIGHET

For å visualisere vår samlede vurdering av tjeneste- og/eller forvaltningsområdets risiko og vesentlighet, brukes trafikklysmodellen, hvor fargeskala angir vurdering av risiko og vesentlighet som lav (grønn), middels (gul) eller høy (rød). Sammen med trafikklyset blir det gitt en vurdering. En rød markering trenger ikke å bety at det står dårlig til, men at det kan være en sentral utfordring innenfor dette området.

Vurderingen av vesentlighet er bidrag til å prioritere områder for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll, men vil ikke bli rangert. Målet er at forvaltningsrevisjonen over tid dekker en bred nok del av kommunens virksomhet.

2.1.3 INFORMASJONGRUNNLAG

I arbeidet med å identifisere risikoområder i kommunens tjenesteområder og eierinteresser, brukes ulike informasjonskilder som kunnskapsgrunnlag for analysen. Dette for å etablere en felles forståelse av kommunens nåsituasjon, muligheter og framtidige behov.

Det er også gjennomført dialogmøte med kommunedirektørens ledergruppe og workshop med kontrollutvalgets medlemmer. I tillegg er revisjonens kjennskap til kommunen gjennom både regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjoner og andre oppdrag tatt inn i grunnlaget.

2.1.4 AVGRENSNING

Risiko- og vesentlighetsvurderingen er en overordnet analyse, og har ikke som formål å beskrive alle forhold ved kommunen og selskaper som kommunen har eierandeler i. Omfanget er begrenset til å identifisere behov for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll. Det betyr at analysen kun vil omtale de områder og/eller selskap hvor det vurderes å foreligge en viss risiko og/eller vesentlighet. Områder som i denne forbindelse blir ansett som grønne (trafikklysmodellen) vil derfor ikke blir nærmere omtalt.

3 GENERELLE UTVIKLINGSTREKK

3.1 INNLEDNING

2023 var preget av både høye skatteinntekter og betydelig kostnadsvekst for kommunene. Disposisjonsfondene økte, men dette positive bildet ble delvis dempet av utfordringer knyttet til flyktningkrisen som følge av krigen i Ukraina.¹

Utsiktene for 2024 er usikre. Antall flytninger fra Ukraina fortsetter å øke, og det er ventet at 35.000 nye flyktninger kommer til Norge i år, i tillegg til de over 70.000 som allerede har kommet². Kostnadene framover er ventet å stige, mens skatteinntektene er avhengige av lønnsveksten og den generelle økonomiske utviklingen.

Befolkningsframskriving viser en generell trend med flere eldre og færre yngre. Dette vil føre til endring i kommunens tjenesteyting, med mindre behov innen oppvekst og økt behov innen levekår. Endringen vil også føre til en reduksjon i andelen yrkesaktive i forhold til eldre, noe som kan legge press på rekrutteringen i kommunene.

En endring i befolkningssammensetningen påvirker også kommunenes inntektsgrunnlag. KS utarbeider årlig en demografimodell³ som viser hvordan befolkningsendringer forventes å påvirke kommunens utgifter. Denne modellen er imidlertid ikke oppdatert for 2023, da det mangler en befolkningsframskriving som tar høyde for flyktningstrømmen fra Ukraina på kommunenivå.

Dette skaper usikkerhet for kommuneøkonomien i 2024 og fremover. Kommunene står overfor en rekke utfordringer, og det er behov for god planlegging og prioritering for å sikre at de kan håndtere disse utfordringene på en god måte.

3.2 ØKONOMISK HANDLINGSROM FOR KOMMUNEN

Kommunens grad av økonomisk handlingsrom kan vurderes ut fra flere indikatorer. KS har utviklet en indikator for økonomisk handlingsrom⁴ på kommunenivå der følgende tre økonomiske størrelser ses i sammenheng og vektet likt:

- netto driftsresultat etter netto bundne fondsavsetninger
 - viser hvor mye av driftsinntektene kommunen kan benytte til avsetninger og finansiering av investeringer
 - under 1 % indikerer begrenset handlingsrom, over 2 % indikerer stor grad av handlingsrom

¹ <https://www.ks.no/fagomrader/okonomi/sjefokonomens-side/kommuneokonomien-2023-25/>

² UDI

³ <https://www.ks.no/fagomrader/okonomi/inntektssystemet/ks-prognosemodell---palogging/prognosemodellen/ks-prognosemodell-for-kommuner/>

⁴ <https://www.ks.no/fagomrader/okonomi/kno/det-okonomiske-handlingsrommet-er-bedret-i-mange-kommuner2/>

- netto lånegjeld fratrullet ubundne investeringsfond
 - viser kommunens gjeldsnivå i forhold til driftsinntektene
 - 85 % av driftsinntektene er satt som referansenivå
 - lav netto lånegjeld er opp til 65 % (grønt), middels mellom 65-85 % (gult) og høy over 85 % (rødt)
- disposisjonsfond inkludert samlet merforbruk i driftsregnskapet til senere inndekning
 - viser kommunens evne til å håndtere uforutsette utgifter
 - 5 % av driftsinntektene er satt som referansenivå
 - høyt disposisjonsfond er over 9 % (grønt), middels er mellom 5-9 % (gult) og lavt disposisjonsfond er under 5 % (rødt)

De tre indikatorene vektes likt og sammenlignes med grenseverdiene for netto driftsresultat. Dette gir en samlet vurdering av handlingsrommet til kommunen.

Tabell 1: Økonomisk handlingsrom 2022, Karmøy kommune

Indikator	Verdi	Vurdering
Netto driftsresultat	3,9 %	
Netto lånegjeld	57,8 %	
Disposisjonsfond	17,3 %	
Samlet handlingsrom		

Kilde: KS Økonomisk handlingsrom 2022

Karmøy kommune har stor grad av økonomisk handlingsrom i 2022.

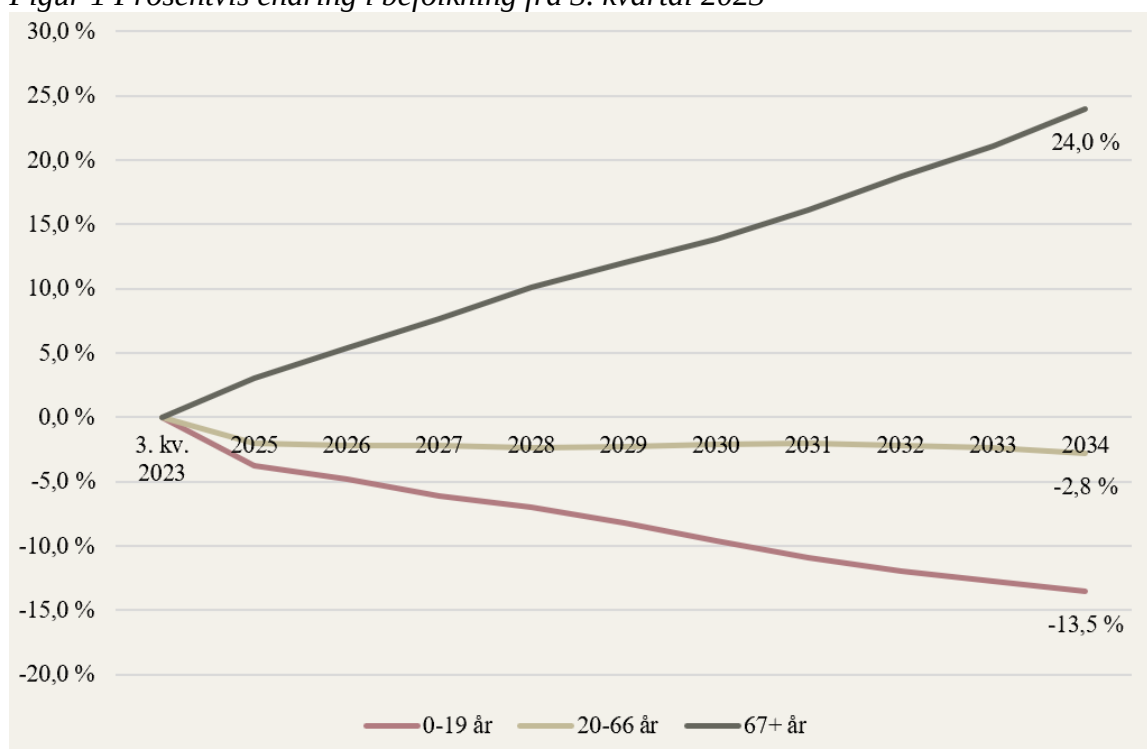
3.3 BEFOLKNINGSUTVIKLING

Befolkningsutviklingen i Karmøy kommune frem mot 2034 preges av en liten befolkningsnedgang, og en betydelig skjevfordeling mellom aldersgruppene. Andelen eldre øker betydelig, mens andelen yngre reduseres. Dette vil føre til en økning i forsørgerbyrden og et økt behov for kommunale tjenester rettet mot eldre.

Befolkningsvekst og aldersfordeling

Karmøy kommune har per 3. kvartal 2023 43 306 innbyggere. Befolkningsframskrivingen viser en nedgang på 1,1 % (476 personer) frem mot 2034. Nedgangen er imidlertid ikke jevnt fordelt mellom alle aldersgruppene.

Figur 1 Prosentvis endring i befolkning fra 3. kvartal 2023

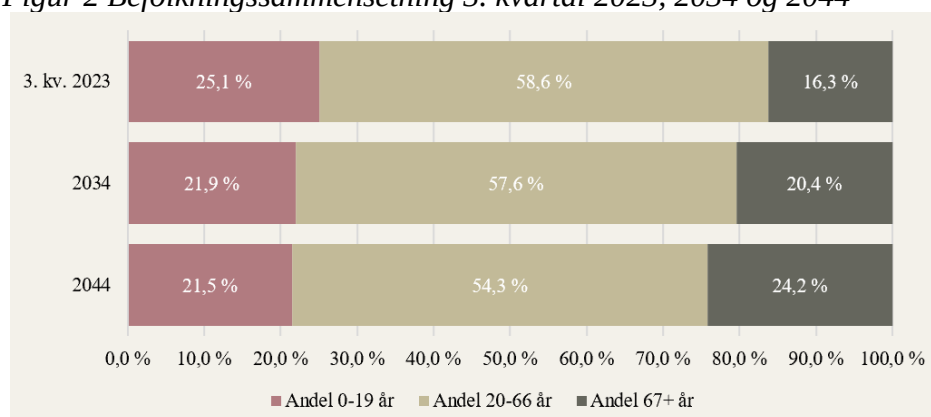

Kilde: Framsikt/SSB, middels vekst

Den største veksten finner vi blant de eldre over 67 år, med en vekst på 24 % (1693 personer). Samtidig ser vi en reduksjon på 13,5 % (1469 færre personer) blant de yngste (0-19 år).

Denne skjeve fordelingen vil påvirke befolkningssammensetningen i kommunen betydelig. Figuren under illustrerer denne endringen fra 3. kvartal 2023 til 2034.

Figur 2 Befolkningssammensetning 3. kvartal 2023, 2034 og 2044

Kilde: Framsikt/SSB, middels vekst

Figuren viser en vekst i andelen over 67 år, og en reduksjon i andelen yrkesaktiv alder og yngre.

Flyktninger

Tabell 2: Bosettingstall, 2022-2024

	Antall personer kommunen har blitt anmodet om å bosette	Antall personer kommunen har vedtatt å bosette	Antall bosatte personer
2022	250	294	218
2023	345	345	346
2024	340	Avventer vedtak ⁵	

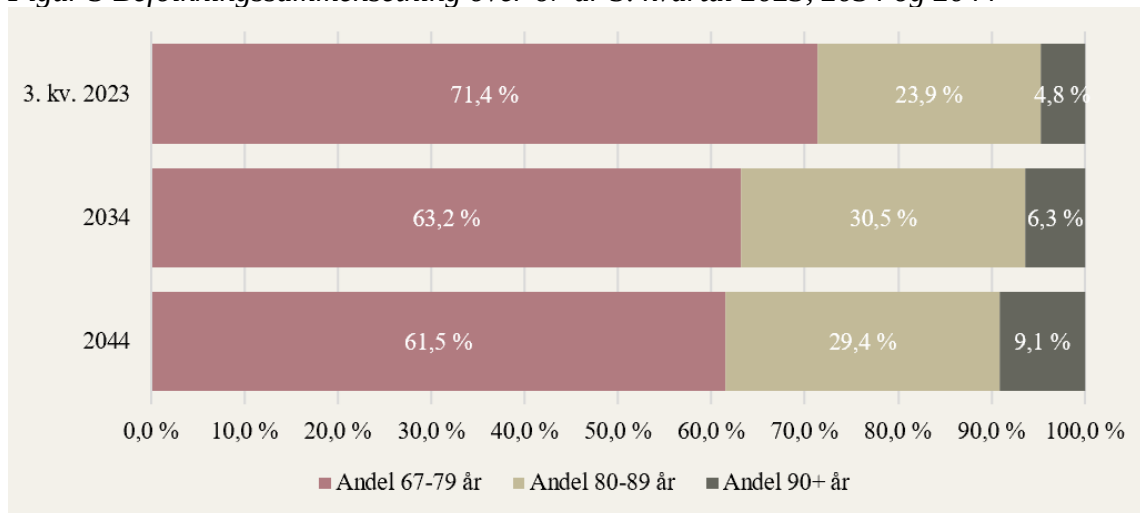
Kilde: Imdi

Karmøy kommune bosatte totalt 218 flyktninger i 2022 og ytterligere 346 i 2023. Anmodningsvedtaket for 2024 er 340 personer.

Forsørgerbyrde og behov for kommunale tjenester innenfor pleie og omsorg

Forsørgerbyrden er et mål på forholdet mellom antall personer i yrkesaktiv alder (20-66 år) og antall personer over 67 år. Den demografiske utviklingen frem mot 2044 vil føre til en økning i forsørgerbyrden i Karmøy kommune, fra 3,6 til 2,2.

Figur 3 Befolkningssammensetning over 67 år 3. kvartal 2023, 2034 og 2044

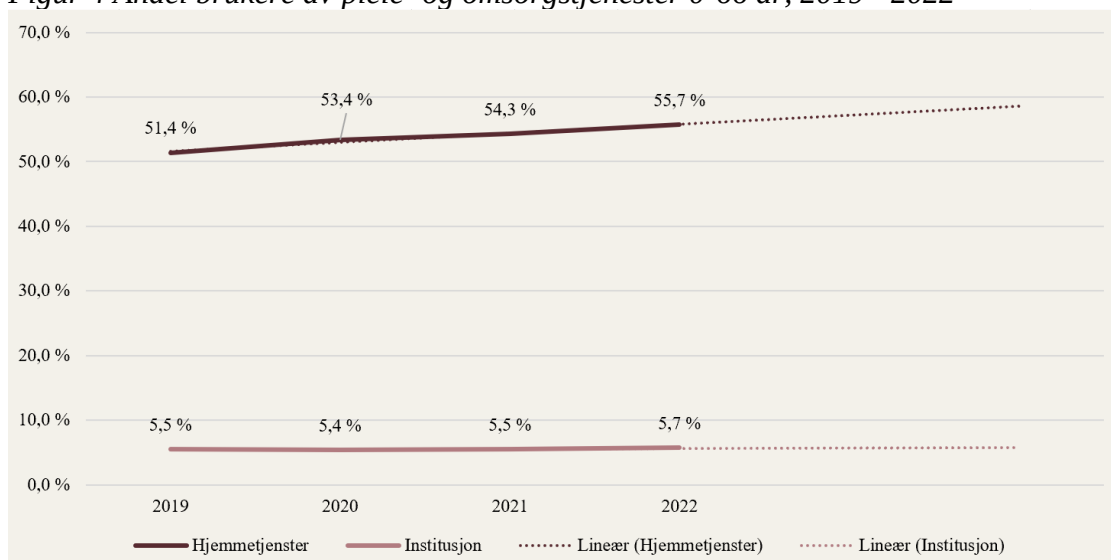
Kilde: Framsikt/SSB, middels vekst

⁵ Per 29.02.2024.

Selv om mange eldre ikke har behov for omfattende kommunale tjenester, øker behovet generelt med alderen. I Karmøy kommune ser vi en betydelig økning i andelen eldre over 80 år, en gruppe som ofte har et større behov for kommunale tjenester.

I tillegg til at det blir flere eldre som vil få behov for kommunale pleie- og omsorgstjenester er det også flere innbyggere under 67 år som mottar tjenester.

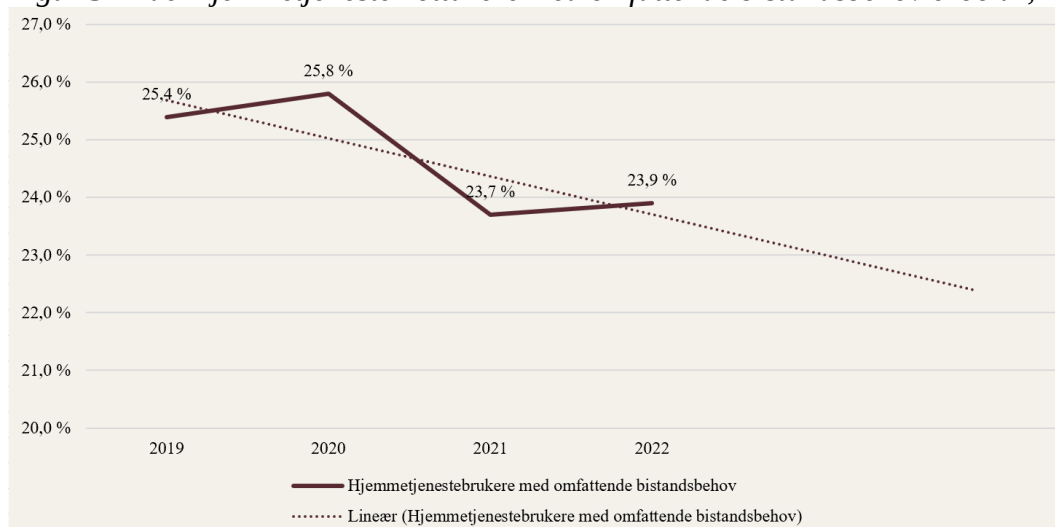
Figur 4 Andel brukere av pleie- og omsorgstjenester 0-66 år, 2019 - 2022

Kilde: Framsikt/SSB

Hele 55,7 % av alle som mottar hjemmetjenester i Karmøy kommune er under 67 år. Trenden indikerer en svak vekst fremover. Av alle beboere på institusjon er 5,7 % under 67 år.

Figur 5 Andel hjemmetjenestemottakere med omfattende bistandsbehov 0-66 år, 2019 - 2022

Kilde: Framsikt/SSB

Av brukere av hjemmetjenester under 67 år har 23,9 % omfattende bistandsbehov.

3.4 EFFEKTIVITET

Agenda Kaupang beregner en kommunes effektivitet ved å kombinere en kvalitetsindikator og en kostnadsindikator. Kvalitetsindikatoren er sammensatt av 86 forskjellige indikatorer innenfor ulike tjenestekområder. Kostnadsindikatoren er netto driftsutgifter justert for utgiftsbehov. For å beregne effektivitet bruker man gjennomsnittet av kvalitetsindikatoren og kostnadsindikatoren. Effektiv drift betyr tjenester med god kvalitet og lave kostnader.

For mer om disse beregningene, se [vedleggsdelen](#). Her presenteres også flere indikatorer.

Tabell 3: Effektivitetsindeks 2023, Karmøy kommune

	Kvalitets- indeks	Kostnads- indeks	Effektivitets- indeks
Pleie og omsorg	▲	▲	▲
Grunnskole	▲	●	●
Barnehage	▲	▲	▲
Administrasjon	●	●	●
Helse	▲	●	▲
Sosial	▲	▲	▲
Barnevern	▲	▲	▲
Kultur	▲	●	▲
Brann og redning	▲	▲	▲
Plan	▲	▲	▲
Samferdsel	●	●	●
Bolig	▲	▲	▲
Samlet	▲	●	●

Kilde: Agenda Kaupang, Norges best styrte kommuner - Kommuneindeksen 2023

* Samlet vurdering for kvalitet og kostnad er basert på flere tjenestekområder enn presentert i modellen. Innenfor kostnadsindeksen vurderes 15 tjenestekområder, mens innenfor kvalitetsindeksen vurderes 13 tjenestekområder. Vi har valgt ut de tjenestekområdene som både hadde kvalitetsindeks og kostnadsindeks.

Tabellen viser at Karmøy kommune har høy effektivitet samlet sett for sine tjenester. Kvaliteten på tjenestene samlet viser en moderat kvalitet. Høy kvalitet finner vi innenfor administrasjon og samferdsel.

3.5 OPPSUMMERING

Karmøy kommune har et godt økonomisk handlingsrom, men det er viktig å være bevisst på utfordringene knyttet til befolkningsutviklingen i årene som kommer. Med en aldrende befolkning og færre barn og unge vil dette medføre:

- Økt behov for tjenester til eldre kan føre til økte utgifter.
- Håndtering av et stadig høyere forsørgerbehov
- Redusert behov for skoleplasser.
- Behov for en plan på hvordan redusere aktiviteten og kostnadene i grunnskolen.

4 SEKTORVISE UTVIKLINGSTREKK

4.1 INNLEDNING

I denne delen går vi nærmere inn på de sektorvise utviklingstrekkene i kommunen. Sentrale kilder for dette er handlings- og økonomiplanen 2024-2027, møte med kontrollutvalget, møte med administrasjonen og et knippe andre nasjonale og lokale styringsdokumenter.

4.2 OPPVEKST

4.2.1 BARNEVERN

Med barnevernsreformen, som trådte i kraft 1. januar 2022, fikk kommunen et større faglig og økonomisk ansvar for barnevernet. Dette innebærer blant annet et helhetlig økonomisk ansvar for ordinære fosterhjem og oppfølging og veiledning av disse. Egenandeler for statlige barnevernstiltak, som akuttiltak og institusjon, har økt kraftig, mens egenandelen for spesialiserte hjelpetiltak er redusert. Økt økonomisk ansvar blir kompensert gjennom en økning i rammetilskuddet.

Reformen skal bidra til å styrke forebygging og tidlig innsats i kommunen. Hovedmålet med reformen er at flere barn skal få rett hjelp til rett tid, og at tjenestetilbudet i større grad skal kunne tilpasses lokale behov. Dette stiller krav til kommunens styring av barnevernet, til ledelse i barnevernet og til det samlede familiestøttende arbeidet.

Ifølge første evaluering/statusmåling av barnevernsreformen⁶, har kommunalt barnevern samlet hatt en økning i netto prisjusterte driftsutgifter på 2,1 milliarder kroner fra 2021 til 2022. Den største økningen finner vi i forbindelse med «tiltak når barnet er plassert av barnevernet» (Funksjon 252), etterfulgt av saksbehandling, drift og administrasjon (funksjon 244). Utgiftsøkningen har trolig sammenheng med kommunenes økte ansvar for finansiering av fosterhjem, kombinert med økte statlige egenandeler for institusjon og spesialiserte fosterhjem.

Barnevern var noe kontrollutvalget ønsket å se nærmere på. Kommunens evne til blant annet «tidlig innsats» og «samordning», vesentlige begreper i barnevernsreformen, ble nevnt i vårt dialogmøte som et tema å undersøke nærmere.

4.2.2 IMPLEMENTERING AV ENDRINGER I OPPLÆRINGSLOVEN

⁶ [*Rapport, EVALUERING AV BARNEVERNSREFORMEN. Første statusrapport med søkelyset på forebygging og tidlig innsats.*](#) Menon Economics, NTNU Samfunnsforskning. Desember 2023.

Mye av innholdet i dagens opplæringslov blir videreført i ny lov som trer i kraft 1.8.2024. Det er imidlertid noen endringer som kan være verdt å merke seg. I ny opplæringslov er kommunens plikt til å sørge for at elever får tilpasset opplæring videreført. Det er derimot tydeliggjort at tilpasset opplæring gjelder for alle elever, også de med stort læringspotensial.

Videre er det presisert at den som skal gi individuell tilrettelagt opplæring, må oppfylle kompetansekravene for å bli ansatt i lærerstilling og kompetansekravene for å undervise i de enkelte fagene. Muligheten for unntak er fortsatt gjeldende. Det nye er imidlertid at det er mulig å gjøre unntak fra både kompetansekrav for å bli ansatt i lærerstilling og krav om at lærere må ha relevant kompetanse i de fagene de skal undervise i. Personen som skal gjennomføre undervisningen må ha en universitets- eller høyskoleutdanning som gjør vedkommende særlig egnet til å ivareta behovet til eleven. Det betyr at assistenter i skolen, etter ny lov, ikke kan gi tilrettelagt opplæring. Unntak krever sakkyndig vurdering av hvilken kompetanse den som skal gi undervisning i det aktuelle tilfellet bør ha. Dette må også komme frem av vedtaket om individuelt tilrettelagt opplæring. Disse nye kompetansekravene kan potensielt være utfordrende for Karmøy med tanke på kapasitet og ressursbruk.

En annen viktig endring er lovfesting av kommunens plikt til å sørge for at elever med fravær i grunnskolen får oppfølging. Dermed må Karmøy i fremtiden jobbe for mer nærvær i skolen for å bedre mulighetene til at elevene fullfører og består.

4.2.3 RESSURSBRUK OG KOMPETANSE I BARNEHAGE OG SKOLE

I dialogmøtet med administrasjonen ble kommunens skole- og barnehagestruktur pekt på som et høyst relevant tema. Økonomi, lærertetthet og fagkompetanse/fagmiljø ble omtalt som punkter som gjerne kan undersøkes i en forvaltningsrevisjon.

Også kontrollutvalget mente at skole var aktuelt som tema. Det ble i vårt dialogmøte oppgitt at skolestruktur, kvalitet i skolen og rekruttering av lærere, kan være aktuelle områder å se nærmere på. Det ble også stilt spørsmål til hvorfor Karmøy gjør det så dårlig på nasjonale prøver sammenlignet med andre kommuner.

En forvaltningsrevisjon kan undersøke flere av disse aspektene. Det er også mulig å avgrense til et mindre antall temaer. Det går an å se på skole eller barnehage, eller begge.

4.2.4 VOLD OG TRUSLER I SKOLEN

På nasjonalt nivå har det vært et økt søkelys på vold og trusler i skolen. Dette har også resultert i flere undersøkelser om regeletterlevelse. Blant de 62 skolene i landet som hadde Arbeidstilsynet på besøk i fjor, fikk hele 47 kritikk for manglende forebygging av vold og trusler.⁷

Vold og trusler i skolen var også noe administrasjonen var opptatt av i vårt dialogmøte. Det ble rapportert om mottakelse av bekymringsmeldinger fra ungdomsskoler knyttet til vold og trusler, og at det er en økende grad av anmeldelser knyttet til tematikken. Det ble også nevnt at det har forekommet drapstrusler fra elever til lærer.

Karmøyskolen har nulltoleranse for vold.⁸ Det er lovkrav i for eksempel opplæringsloven og arbeidsmiljøloven som kommunen må etterleve.

4.2.5 VURDERING

Vurderingene oppsummeres i tabellen under. Vi kommer også med noen korte forslag til hva som kan være aktuelle problemstillinger. Disse står i kursiv i kommentarfeltet.

Risiko	Tema	Hvorfor vesentlig?	Kommentar/problemstilling
	Barnevern	Reform skal bidra til å styrke forebygging og tidlig innsats. Andre instanser på oppvekstfeltet får et større ansvar. Et utstrakt samarbeid er nødvendig. Risiko for at barn ikke får rett hjelp til rett tid.	<i>Hvordan fungerer kommunens arbeid med forebygging og tidlig innsats?</i> <i>Hvordan fungerer ansvarsdelingen og det tverrfaglige samarbeidet?</i>
	Implementering av endringer i opplæringsloven	Endringer i opplæringsloven. Flere momenter. Blant annet innen tilrettelagt opplæring og oppfølging av fravær. Risiko for mangelfull implementering av de nye lovkravene.	<i>Aktuelt sent i perioden – når de nye lovendringene har fått tid til å virke.</i> <i>I hvilken grad har Karmøy lyktes med å implementere lovendringene i opplæringsloven?</i>

⁷ <https://www.utdanningsnytt.no/arbeidstilsynet-larere-opplaering/skole-norge-ikke-rustet-for-vold-og-trusler-refses-av-arbeidstilsynet/394407>

⁸ [HØP 2024-2027, s. 195](#)

	Ressursbruk og kompetanse i barnehage og skole	Mange viktige områder. Både skolestruktur, kvalitet, kompetanse og ressursbruk kan være aktuelt å se nærmere på. Kan gi gode svar på hvordan en skal bedre tilrettelegge driften for kommunens yngste.	<i>Hvordan er ressursbruken innen oppvekstfeltet i Karmøy sammenlignet med andre kommuner?</i> <i>Finnes det forbedringsområder?</i> <i>Er organiseringen formålstjenlig sett i et kompetanse- og kvalitetsperspektiv?</i>
	Vold og trusler i skolen	Mange skoler i landet opplever vold og trusler fra elever. Dette er negativt for læringsmiljøet og de ansattes velferd. Både lovkrav i arbeidsmiljøloven og opplæringsloven som må etterleves.	<i>I hvilken grad er grunnskolens rutiner, systemer og tiltak egnet for å forebygge hendelser med vold og trusler?</i> <i>Hvordan fungerer grunnskolens håndtering og oppfølging av hendelser som involverer vold og trusler?</i>

4.3 HELSE OG VELFERD

4.3.1 KOMPETANSEGAPET VIL ØKE INNEN HELSE OG OMSORG

De ansatte er ryggraden i helse- og omsorgstjenestene i kommunen. Tilstrekkelig og kompetent personell er avgjørende for at kommunene skal kunne tilby helse- og omsorgstjenester av god kvalitet. Det har blitt et større press på personellet i helse- og omsorgstjenestene i landet de siste årene, og situasjonen blir enda strammere frem mot 2035.

Ifølge SSBs framskrivninger vil det frem mot 2035 bli en kraftig vekst i behovet for årsverk både innen kommunehelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten i Norge. Den sterkeste behovsøkningen kommer i kommunehelsetjenesten. Det vil bli et stadig større gap mellom tilbud og etterspørsel etter sykepleiere og helsefagarbeidere.

Andelen av alle sysselsatte i Norge som jobber i helse- og omsorgstjenesten er tredoblet fra tidlig på 1970-tallet. I 2021 arbeidet 15 prosent av alle sysselsatte i helse- og omsorgssektoren. Mange

kommuner står i en bemanningskrise, og det er særlig vanskelig å få tak i sykepleiere og leger. Utfordringene er størst i distriktene.⁹

Det er høyskole- og universitetsutdannet personell som har stått for veksten de seneste årene. Fagarbeidere og personell uten formell utdanning har ikke økt tilsvarende.

Demografiutviklingen utfordrer helse- og omsorgssektoren på to måter: Økningen i antall eldre betyr økt behov for pleie- og omsorgstjenester. Samtidig bremses veksten i tilgjengelig arbeidskraft før den stopper helt opp. Fra midten av 2030-tallet vil antallet personer i yrkesaktiv alder falle. Helsepersonellkommisjonen mener derfor at det ikke er bærekraftig å øke helse- og omsorgssektorens andel av den totale arbeidsstyrken vesentlig. Fordi ansatte allerede er et knapphetsgode, og i «*enda større grad vil være det fremover, må helse- og omsorgstjenesten bruke personellet og deres kompetanse mye mer effektivt enn før. Det blir færre ansatte per pasient*».¹⁰

Gapet mellom tilbud og etterspørsel er strukturelle nasjonale helse- og omsorgsutfordringer som Karmøy naturligvis ikke kan løse alene. For Karmøy blir det derfor avgjørende å få til en best mulig utnyttelse av de ressursene og den kompetansen kommunen har.

Helt til slutt: Andelen kommuner som sier de sliter med å rekruttere sykepleiere er nesten doblet siden 2015.¹¹ Dette har ført til en skjerpet konkurranse mellom kommunene, som også konkurrerer med sykehus, vikarbyråer, private institusjoner og aktører utenfor helsesektoren. Kommunene har begynt å overby hverandre i form av økt lønn eller andre ordninger for å rekruttere kompetansen de trenger (rekrutteringstilskudd, lokale tillegg, nedbetaling av deler av studielån osv.). I tillegg er det en trend at flere sykepleiere leier seg selv ut via vikarbyrå til langt høyere lønn.¹² Dette er forhold som etter alt å dømme vil bidra til å øke kommunens helse- og omsorgskostnader.

4.3.2 RUS OG PSYKIATRI

Kommunens tjenestetilbud knyttet til rus og psykiatri ble tatt opp av administrasjonen i vårt dialogmøte. Det ble blant annet uttrykt bekymring over mulig mangel på boliger og stilt spørsmål til hvorvidt kommunen vil klare å tilpasse seg behovet raskt nok. Det var et ønske om å få utredet hvordan kommunen jobber for å tilrettelegge innen psykiatri/rus.

⁹ Helsepersonellkommisjonen – tid for handling, 2023.

¹⁰ Helsepersonellkommisjonen – tid for handling, 2023.

¹¹ [Ingen yrkesgrupper er vanskeligere å rekruttere for kommunene enn sykepleiere \(sykepleien.no\)](#)

¹² [Helseminister om sykepleiere som leier ut seg selv: – En kjempeutfordring \(vg.no\)](#)

Også i HØP-en påpekes det at det er et økende behov for å bosette vanskeligstilte med rus- og psykiatri-problemer. Det er igangsatt prosjekt for å bygge ut boenheter for denne målgruppen.¹³

Det understrekes også i HØP-en at det er et økende behov for tjenester og at kompleksiteten har økt, og at for å «imøtekomme det fremtidige utfordringsbildet vil det være behov for å se på hvordan tjenesten driftes».¹⁴

Ifølge administrasjonen, slik det kom frem av vårt dialogmøte, er kommunens arbeid med rus og psykiatri et felt som oppleves som krevende å jobbe innenfor, og at det er et felt som det har vært politisk oppmerksomhet rundt. Kommunens Rus og psykisk helsetjeneste (ROP) er et tema som kommer opp jevnlig, og det er et ønske om forvaltningsrevisjon på dette området.

4.3.3 ELDREOMSORG

Innbyggerne i hele Kommune-Norge blir gradvis eldre og har behov for flere tjenester, samtidig som utfordringer med rekruttering og sykefravær gjør det vanskelig å opprettholde dagens nivå på tjenestene. Ved en fortsettelse av dagens utvikling vil dette nødvendigvis merkes negativt på tilbudenes kvalitet eller kostnader (eller begge).

I dialogmøtet med kontrollutvalget var fremtidens eldreomsorg et tema som ble mye diskutert. Det ble stilt spørsmål rundt hvordan kommunen er rigget til å ivareta de eldre; hva blir gjort av tiltak i dag, og hvilke planer foreligger for å møte fremtidens utfordringer?

Ifølge SSBs framskrivninger vil forsørgerbyrden i Karmøy øke fra 3,6 i dag til 2,2 i 2044. Det vil også her bli flere eldre, og kommunen vil trenge flere helsepersonell. I HØP-en står det at Karmøy vil måtte øke ressursbruken innen helse og omsorg.¹⁵

Her er det en rekke momenter som kan være av betydning, blant annet geografiske forhold, bruk av velferdsteknologi, arbeidsbetingelser for de ansatte osv. Mer overordnet er det også mulig å se på arbeid knyttet til å utvikle et aldersvennlig samfunn, hvordan øke eller forbedre samarbeidet med andre kommuner og aktører, rette fokus mot større grad av egenmestring i hverdagen, m.m.

¹³ [HØP 2024-2027, s. 107](#)

¹⁴ Ibid., s. 236

¹⁵ [HØP 2024-2027, s. 2](#)

4.3.4 LEGEVAKTORDNINGEN

Karmøy kjøper legevakt tjenester fra Haugesund. Bruken av dette har ifølge HØP-en økt.¹⁶ Det står også at det er kommet positive signaler fra Haugesund kommune om å på nytt vurdere et samarbeid om permanent interkommunal legevakt. Sak vedrørende interkommunal legevakt ble behandlet i formannskapet 21. mars 2022, hvor det blant annet ble vedtatt gjennomføre videre utredninger. Videre avklaringer med nærliggende kommuner angående legevakt er pågående.¹⁷

Det er flere momenter ved Karmøys legevaktordning som kontrollutvalget lurte på. Dette gjelder for eksempel om organiseringen er hensiktsmessig og om tiltakene som er iverksatt for å rekruttere nøkkelkompetanse fungerer. Et mulig risikobilde som ble uttrykt er om det bygges mange legevakter, men at en ikke evner å rekruttere leger til å jobbe der. Dette fremgikk av vårt dialogsmøte.

Ifølge HØP-en vil det vurderes hvordan legevaktstjenesten kan organiseres i framtiden for å sikre nødvendig bemanning og forsvarlige tjenester til befolkningen.¹⁸ Det pekes på at det å skape større legevakt vil gi forutsigbarhet for både innbyggere og leger, og at dette kan hjelpe med rekrutteringen av flere leger til kommunen. Det vil også kunne gi et større fagmiljø, med bedre muligheter for faglig utvikling og kompetansedeling.¹⁹

¹⁶ [HØP 2024-2027, s. 231](#)

¹⁷ Ibid., s. 101

¹⁸ Ibid., s. 224

¹⁹ Ibid., s. 230

4.3.5 VURDERING

Vurderingene oppsummeres i tabellen under. Vi kommer også med noen korte forslag til hva som kan være aktuelle problemstillinger. Disse står i kursiv i kommentarfeltet.

Risiko	Tema	Hvorfor vesentlig?	Kommentar
	Helse- og omsorg – kompetanse-utnyttelse	Kompetansegapet vil trolig øke i sektoren. Færre sykepleiere og helsefagarbeidere, økt behov. Skjerpet konkurranse mellom kommunene, som allerede nå har begynt å overby hverandre i kampen om arbeidskraften. Karmøy må fremover bruke kompetansen mer effektivt og samtidig være en attraktiv arbeidsgiver for de ansatte. Dersom Karmøy ikke klarer å skaffe til veie den riktige kompetansen, er det en risiko for redusert kvalitet og tilgjengelighet på helse- og omsorgstjenester.	<i>Dette er primært basert på befolkningsframskrivninger og rapporten fra helsepersonell-kommisjonen</i> <i>Hvordan klarer Karmøy å utnytte den samlede kompetansen for å sikre best mulige tjenester?</i>
	Rus og psykiatri	Behov og kompleksitet har økt. Et tema det er jevnlig fokus på i kommunen. Kommunen må håndtere mange «tunge» brukere selv. Risiko for at sårbare mennesker ikke får tilfredsstillende hjelp.	<i>I hvilken grad får brukerne god oppfølging?</i> <i>Hvordan tilrettelegger kommunen for rehabilitering?</i> <i>Sikrer Karmøy at det er brukermedvirkning?</i>
	Eldreomsorg	Flere eldre vil få behov for tjenester. Er tjenestetilbudet riktig dimensjonert og organisert, slik at framtidens økte behov kan bli dekket? Risiko for at en får utfordringer med å yte riktige tjenester på riktig nivå til riktig tid og sted. Dimensjonering og ressursbruk innen eldreomsorgen blir sentralt.	<i>I hvilken grad er tjenestene riktig dimensjonert for de neste årenes utvikling?</i> <i>I hvilken grad eksisterer det organisatoriske endringer som vil gi et bedre helhetlig tilbud?</i> <i>Tildeles tjenestene på riktig nivå?</i>

	Legevaktordningen	Veldig aktuelt tema for kommunen. Flere momenter som kontrollutvalget lur på. Organisering viktig med tanke på kvalitet, ressursbruk, brukerfornøydhets og rekruttering.	<i>Er dagens organisering av legevakten hensiktsmessig?</i> <i>Har tiltakene for å rekruttere nøkkelpersonell lyktes?</i>
---	-------------------	--	--

4.4 SAMFUNN

4.4.1 INTEGRERING AV FLYKTNINGER

Karmøy bosatte totalt 564 flyktninger i perioden 2022-2023. For 2024 er kommunen anmodet om å bosette 340.²⁰

I dialogmøtet med administrasjonen ble det pekt på at mottakelsen av flyktninger har lagt press på boligtilgangen til personer innen rus og psykiatri.

Økte kostnader og et høyere press på tjenestene, er også vesentlige utfordringer.

Integreringstilskuddet går til bosetting og integrering i skole og arbeidsmarked, og kostnadsveksten må dekkes i ordinær drift. Det blir sentralt for Karmøy i årene som kommer å lykkes med integreringen, og få flyktningene ut i arbeid, slik at dette ikke blir en stor utgiftspost for kommunen.

4.4.2 VEDLIKEHOLDSETTERSLEP

Ifølge administrasjonen er det et stort vedlikeholdsetterslep på kommunale bygninger, veier og kaier. Det kommer også frem i HØP-en at det er flere områder med vedlikeholdsetterslep.²¹

Godt vedlikehold synes å være et satsingsområde. Ifølge HØP-en arbeides det systematisk for å avdekke forhold som må prioriteres i forhold til personsikkerhet og inneklima. Det arbeides også for å gjøre driften av bygningene så bærekraftig og energivennlig som mulig.²²

²⁰ Imdi

²¹ [HØP 2024-2027, s. 219](#)

²² [HØP 2024-2027, s. 170](#)

Vedlikehold av offentlige bygninger og veier er en investering i samfunnets velferd og fremtid, og er dermed vesentlig. Vedlikehold kan være kostnadsbesparende satt opp mot å bygge nytt. Det kan også knyttes opp mot Karmøys visjon om å være en bærekraftig kommune.²³

Det er også risiko involvert hvis vedlikeholdet ikke er tilstrekkelig, med tanke på oppfølgingen av lovverk og standarder som kommunen må rette seg etter.

4.4.3 DIGITALISERING

Samfunnet blir i økende grad digitalisert. Dette gjelder også offentlig sektor. Siden de fleste offentlige tjenester er kommunale tjenester, er kommunene en sentral aktør i dette arbeidet. Dette fører til økende krav og forventninger til at kommunene følger trenden.

I SSB sin undersøkelse Digitalisering og IKT i offentlig sektor fra 2022, svarte 5 av 10 kommuner at «manglende kompetanse i svært stor eller ganske stor grad hadde vært til hinder for utviklingen av kommunens digitale tjenester».²⁴ Ønske om økt digitalisering blant kommunene er økende. Fra 2018 til 2022 var det en markant økning i kommuner som svarte at de enten har utarbeidet en digitaliseringsstrategi og/eller iverksatt omfattende IKT-prosjekter.²⁵ I 2023 svarte 80,7 % av landets kommuner at digitaliseringstiltak vil føre til «økt kvalitet på tjenester for eksterne brukere».²⁶

Samtidig viser SSBs tall for alle kommuner, uavhengig av størrelse, at 72,1 % opplevde problemer med rekrutteringen av IKT-spesialister i 2023.²⁷

Å lykkes med rekruttering og å utvikle intern kompetanse, er en forutsetning for å få til nødvendige tiltak. Karmøy har en egen digitaliseringsstrategi som ble vedtatt kommunestyret 19.06.23.²⁸

²³ [Kommuneplanens samfunnsdel 2021-2030, s. 14](#)

²⁴ <https://www.ssb.no/teknologi-og-innovasjon/informasjons-og-kommunikasjonsteknologi-ikt/artikler/digitalisering-i-kommunene>

²⁵ <https://www.ssb.no/statbank/table/14024/tableViewLayout1/>

²⁶ Ibid., SSB-KOSTRA.

²⁷ <https://www.ssb.no/statbank/table/12038/tableViewLayout1/>

²⁸ [HØP 2024-2027, s. 41](#)

4.4.4 BOLIGSOSIALT ARBEID

I dialogmøtet med administrasjonen var anskaffelse av boliger til sårbare grupper en utfordring som ble mye nevnt.

Også i HØP-en er dette et tema som vies oppmerksomhet. Det pekes blant annet på at ankomsten av flyktninger fra Ukraina, kombinert med høy prisvekst i markedet, har ført til økt etterspørsel i utleiemarkedet. Private utleierye kan nå velge mellom flere interesserte leietakere, noe som gjør det vanskelig for dem med lav boevne å få leie privat.²⁹

Kommunens boligsosiale handlingsplan for 2018-2023 har tre hovedmål: 1) Alle skal bo trygt og godt, 2) Alle med behov for tjenester, skal få hjelp til å mestre boforholdet, 3) Den offentlige innsatsen skal være helhetlig og effektiv.³⁰ En rekke aktiviteter knyttet til disse hovedmålene er nedsatt.³¹

Den nye boligsosiale loven, Lov om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet, trådte i kraft 01.07.2023. Kommunene må nå ha oversikt over behovet for både ordinære og tilpassede boliger for vanskeligstilte på boligmarkedet. Når det gjelder saksbehandlingen, presiserer loven at kommunen må fatte enkeltvedtak ved avgjørelse om boligsosial bistand til personer som ber om det. Videre stiller loven krav om at hovedinnholdet i bistanden skal angis i vedtaket og at det er en høy grad av brukermedvirkning.³²

Med alle disse momentene som grunnlag kan et eget forvaltningsrevisjonsprosjekt som undersøker det boligsosiale arbeidet som helhet være interessant, og det kan bidra med læringspunkter om en viktig utfordring i kommunen.

4.4.5 KLIMA- OG MILJØARBEID

Norge har forpliktet seg til å redusere sitt klimagassutslipp gjennom klimaloven, og har meldt inn et forsterket klimamål under Parisavtalen. Klimaloven sier at Norge skal redusere utslippene i 2030 med minst 50 prosent og opp mot 55 prosent sammenlignet med 1990-nivået. Ifølge HØP-

²⁹ Ibid., s. 109

³⁰ [Boligsosial handlingsplan 2018-2023, s. 14-15](#)

³¹ Ibid., s. 16-18

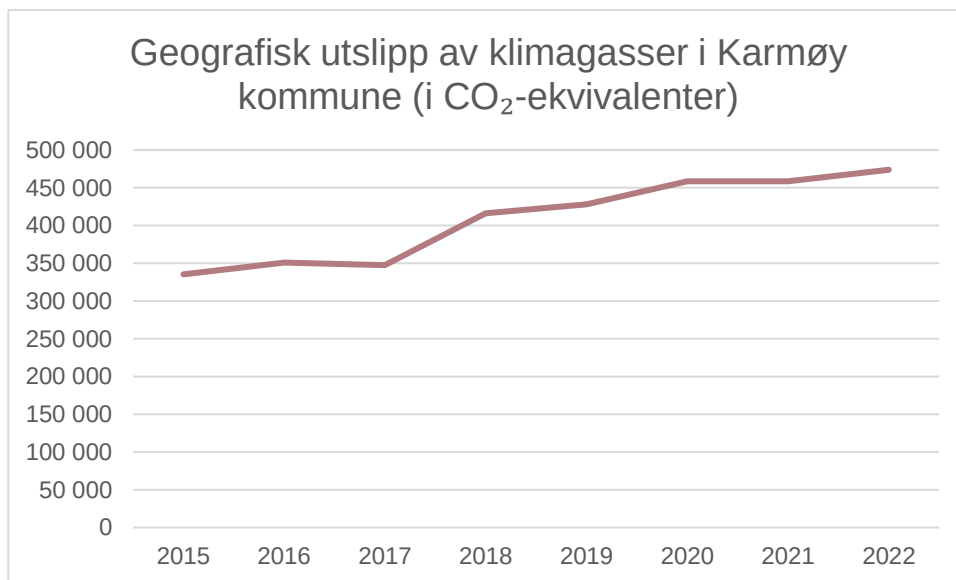
³² <https://www.husbanken.no/boligsosialt-arbeid/boligsosial-lov/>

en er det «nødvendig med raske og omfattende endringer i de fleste sektorer om vi skal nå dette målet og Karmøy kommune må derfor være en aktiv bidragsyter».³³

Kommunens arbeid med klima og miljø var et samtaleemne i våre dialogmøter med både kontrollutvalget og administrasjonen.

I Karmøys siste vedtatte kommunedelplan for klima og energi, er det et mål å årlig redusere klimagassutslippene. Samtidig er det ikke gitt et konkret mål for mengde redusert klimagassutslipp.³⁴

Figur 6 Geografisk utslipp av klimagasser i Karmøy kommune (i CO₂-ekvivalenter)³⁵

Figuren over illustrerer totalt utslipp av klimagasser i Karmøy siden 2015. Det har vært en stigende kurve.

Mye av utslippene kan forklares med at Karmøy har et høyt geografisk utslipp, med flere store industrivirksomheter i kommunen.³⁶ Flere klimatiltak er beskrevet i HØP-en.

³³ [HØP 2024-2027, s. 129](#)

³⁴ Ibid.

³⁵ [Miljødirektoratet](#)

³⁶ [HØP 2024-2027, s. 131](#)

I tråd med kommuneplanens samfunnsdel, hvor FNs bærekraftsmål vektlegges sterkt, er klima- og miljøarbeid vesentlig for kommunen. Det er et hovedmål at Karmøy kommune skal være «et lavutslippssamfunn hvor naturmangfold og økosystemer blir beskyttet, gjenopprettet og fremmet».³⁷ Dette er et ambisiøst mål, og det er dermed også risiko for at en ikke oppnår det.

4.4.6 VURDERING

Vurderingene oppsummeres i tabellen under. Vi kommer også med noen korte forslag til hva som kan være aktuelle problemstillinger. Disse står i kursiv i kommentarfeltet.

Risiko	Tema	Hvorfor vesentlig?	Kommentar
	Integrering av flyktninger	Integrering involverer mange tjenesteområder. Risiko for at kommunen ikke er godt nok rigget til å håndtere de siste årenes vekst av flyktninger. Å lykkes med integrering og sysselsetting av flyktningene er viktig for både kommuneøkonomien og enkeltmenneskene.	<i>Sikrer Karmøy at flyktningene mottar den oppfølgingen de har krav på?</i> <i>Hvordan fungerer språkopplæringen?</i> <i>I hvilken grad legger Karmøy til rette for sosial integrering?</i>
	Vedlikeholdsetterslep	Vedlikehold av bygninger og veier kan være kostnadsbesparende i forhold til om man må bygge nytt. Bygninger og veier er ofte store investeringer, og ved å sørge for at de er i god stand, sikrer man at kommunen får mest mulig igjen for investeringen. Vedlikehold sikrer at bygninger og veier er i tråd med lover og standarder.	<i>I hvilken grad har Karmøy et tilfredsstillende planleggings- og styringssystem for vedlikehold av kommunale bygninger og veier?</i> <i>I hvilken grad har Karmøy mål, strategier og tiltak for å sikre et godt verdibevarende vedlikehold av kommunale bygninger og veier?</i>

³⁷ [Kommuneplanens samfunnsdel, s. 35](#)

	Digitalisering	Etter planen skal det utgis en ny nasjonal digitaliseringsstrategi i løpet av 2024. Forventningene blir bare større og større for hvert år og kommunen må være tilpasningsdyktig. Tiltak kan effektivisere kommunen på sikt hvis gjennomført riktig.	<i>I hvilken grad tilbyr Karmøy digitale løsninger i sin kontakt med innbyggerne?</i> <i>Hvordan opplever innbyggerne kontakten gjennom kommunen sine digitale informasjonskanaler?</i> <i>I hvilken grad jobbes det for å utvikle digital kompetanse og iverksette digitaliseringsprosjekter internt i kommunen?</i>
	Boligsosialt arbeid	Ny boligsosial lov tredde i kraft i fjor. Flere krav kommunen må innrette seg etter. Høy etterspørsel etter bolig og vanskelig marked. De med lav boevne er en sårbar gruppe.	<i>Er Karmøys boligsosiale arbeid i samsvar med lovverk?</i> <i>Har kommunen god ressursutnyttelse på dette området?</i>
	Klima- og miljøarbeid	Kommune-Norge er en viktig part for å nå statens klimamål. Karmøy har selv et stort fokus på bærekraftig utvikling i sitt planverk. Miljøaspektet er også viktig. Karmøy har et mål om å ivareta arts mangfold og økosystemer.	<i>Er kommunens arbeid på klima- og miljøfeltet hensiktsmessig organisert?</i> <i>Hvordan følger kommunen opp og rapporterer om måloppnåelse for satte klima- og miljømål?</i>

4.5 ADMINISTRASJON

4.5.1 STYRING AV INVESTERINGSPROSJEKTER

Ifølge Direktorat for økonomistyring bruker offentlig sektor om lag 740 milliarder per år på kjøp av varer og tjenester og «anskaffelser utgjør ofte 40-60 prosent av offentlig sektors samlede

*kostnader».*³⁸ DFØ peker videre på at de fleste offentlige virksomheter har et stort potensial for å jobbe mer effektivt og målrettet med anskaffelsene sine.

I dialogmøtet med administrasjonen ble det nevnt at det har vært en del investeringsprosjekter med økte rammer, men at dette stort sett har vært før oppstart av byggingen. Det ble også pekt på at det er en utfordring med økte krav til kompetanse og kvalitet – og at dette gjelder i alle ledd.

Dette er et svært relevant område for forvaltningsrevisjon. Vår generelle erfaring fra kommunesektoren tilsier at innkjøpsområdet har risiko for feil i forbindelse med etterlevelsen av reglene om offentlige anskaffelser.

Det er vesentlig at Karmøy har rutiner og metoder for å sikre kontroll med fremdrift, kvalitet og utgifter på større investeringsprosjekter. Kommunen går som kjent nå inn i en periode med flere store investeringsprosjekter – for eksempel en rekke nye skoler.³⁹

4.5.2 AREALBRUK

Kommunens arealbruk ble fremhevet av administrasjonen i vårt dialogmøte. Det ble blant annet poengtert at det er risiko for et kryssende målbilde i kommunen; Karmøy har mål om vern, men en ønsker også utvikling i næringslivet.

Inntrykket om et kryssende målbilde stemmer godt med det som kommer frem i kommunens planer og styringsdokumenter. Kommunen står for nesten 30 % av all verdiskapning i samfunnet, og har derfor et stort samfunnsansvar.⁴⁰ I arealstrategien fremheves det også at «felles for de tre byene er behovet for økt handel og antall kontorarbeidsplasser».⁴¹

Samtidig er det en ambisjon om å bedre arealforvaltningen for å bidra til å redusere ødeleggelsene av leveområder for truede arter, viktige naturtyper og stanse tap av biologisk mangfold. Det er et ønske å «løfte fram betydningen av de goder, tjenester og produkter naturen leverer til oss og forvalte dem til det beste for miljøet og samfunnet».⁴²

³⁸ <https://dfo.no/fagomrader/okonomiregelverket/anskaffelser-i-okonomiregelverket>

³⁹ [HØP 2024-2027, s. 170](#)

⁴⁰ [Kommuneplanens samfunnsdel 2024-2027, s. 28](#)

⁴¹ [Kommuneplanens samfunnsdel \(arealstrategien, s. 43\)](#)

⁴² [Kommuneplanens samfunnsdel, s. 32](#)

Et mulig forvaltningsrevisjonsprosjekt kan for eksempel se nærmere på hvordan kommunens arealbruk har utviklet seg over tid, og om det foregår en bærekraftig arealutvikling i kommunen.

4.5.3 AVVIKSSYSTEMET

Forvaltningsrevisjonsrapporten *Kompetanse og rekruttering* fra 2022 undersøkte en bred del av aspektene ved kommunens rolle som arbeidsgiver. Et viktig område den ikke tok for seg er kommunens avvikssystem.

Det er mange grunner til at det er vesentlig at Karmøy kommune har et tilstrekkelig avvikssystem.

For det første vil et godt avvikssystem gjøre det mulig å identifisere, dokumentere og analysere feil og mangler i kommunens tjenester.

For det andre kan god håndtering av avvik gi verdifulle læringsmuligheter. Dette kan bidra til læring og utvikling i kommunen.

For det tredje kan et godt avvikssystem bety tryggere og mer effektive arbeidsforhold. Det viser at kommunen tar de ansattes bekymringer på alvor og arbeider aktivt for å forbedre arbeidsmiljøet.

4.5.4 OMSTILLING PÅ GRUNN AV DEMOGRAFISKE ENDRINGER

Andelen unge mellom 0-19 år er ventet å minske med 13,5 % (1469 personer) frem mot 2034.

I grunnskolen (6-15 år) er antall elever estimert til å reduseres med 18,9 % (1091 personer) i tilsvarende tidsrom. Samtidig vil antall barn i barnehagealder (1-5 år) falle 5,8 % (136 personer).

Det er risiko for at et redusert barneantall i barnehagene og skolene vil utfordre kommunen på å sikre en ressurseffektiv drift. Det kan potensielt bli flere plasser enn det er behov for.

Denne utviklingen skjer parallelt med at det vil være et økt antall eldre som vil ha behov for helsetjenester.

Problemstillingene knyttet til tilpasninger av tjenestetilbudet vil dermed bare forsterke seg. Da er det av stor betydning at kommunen har gode planer for slike tilpasninger. Samtidig er tilbud i eget nærmiljø et gode som ofte verdsettes høyt av både familier og ansatte. Da må kommunen ha en helhetlig tilnærming som finner balansen mellom lokale behov og samlet ressursbruk, og som

tar inn over seg følgene av betydelige demografiske endringer innen både oppvekst- og helsefeltet.

En større gjennomgang av organisering og dimensjonering av Karmøy sitt tjenestetilbud er et mulig tema for forvaltningsrevisjon. Hvordan arbeider kommunen med dimensjonering og ressursbruk på området, særlig i lys av fremtidig behov og demografiske endringer?

4.5.5 VURDERING

Vurderingene oppsummeres i tabellen under. Vi kommer også med noen korte forslag til hva som kan være aktuelle problemstillinger. Disse står i kursiv i kommentarfeltet.

Risiko	Tema	Hvorfor vesentlig?	Kommentar
	Styring av investeringsprosjekter	Karmøy har flere investeringsprosjekter de kommende årene. Vår generelle erfaring fra kommunesektoren tilsier at innkjøpsområdet har risiko for feil i forbindelse med etterlevelsen av reglene om offentlige anskaffelser. Fare for budsjett- og tidsoverskridelser.	<i>En FR kan undersøke hvordan anbudsprosessene fungerer og om kommunen etterlever regelverket.</i>
	Arealbruk	Bærekraft helt sentralt i planer og styringsdokumenter i kommunen. Også viktig med næringsvekst – lykkes kommunen med å føre en bærekraftig arealforvaltning?	<i>Hvordan har arealdisponeringen utviklet seg over tid?</i> <i>I hvilken grad er kommunens arealforvaltning i tråd med kommunens satsning på bærekraft?</i>
	Avvikssystemet	Allerede blitt gjennomført forvaltningsrevisjon på de fleste aspekter ved kommunen som arbeidsgiver. Avvikssystem ikke undersøkt. Et godt avvikssystem gjør det mulig å identifisere, dokumentere og analysere feil og mangler i kommunens tjenester. For det andre kan god håndtering av avvik gi verdifulle læringsmuligheter. Dette kan bidra til læring og utvikling i kommunen.	<i>Hva slags system og rutiner er etablert for å kunne melde og håndtere avvik?</i> <i>Hva blir gjort på ulike nivåer i kommunen for å følge opp og lukke innmeldte avvik?</i>

		Det kan også gi tryggere og mer effektive arbeidsforhold.	<i>I hvilken grad bruker kommunen avvikssystemet til læring og forbedring?</i>
	Omstilling	Det blir færre barn og unge i Karmøy. Samtidig vil det blir flere eldre. Et mål for Karmøy bør være å dimensjonere tjenestetilbudet i takt med den demografiske utviklingen. Det kan være vanskeligere å bygge ned tjenester enn å bygge dem opp. Kvaliteten på tjenestene må også etterleve lovverket.	<i>I hvilken grad har kommunen dimensjonert sitt tilbud på hhv. skole- og barnehage-området?</i> <i>I hvilken grad arbeider kommunen systematisk med dette?</i> <i>Hva vurderes til å være viktige utfordringer og muligheter?</i>

5 FORVALTNINGSREVISJONER

Gjennomførte forvaltningsrevisjoner	Årstall
Ivaretagelse av oppgaver ifm. samhandlingsreformen	2019
Personvern	2019
Tidlig Innsats	2020
Kvalitets- og journalsystem sykehjem	2021
Kompetanse og rekruttering	2022
Kommunale havner og kaianlegg	2023
BPA-ordningen	2024

Ikke gjennomførte forvaltningsrevisjoner
Arbeidsmiljø og ytringsklima*
Næringsutvikling
Beredskap, hendelser og katastrofer
Mangelfull måloppnåelse knyttet til miljø og klima
Økonomisk bærekraft
Utnyttelse av IKT-system
Oppfølging av investeringsprosjekt
Samspill politikk og administrasjon
Rus og psykisk helse
Samhandling mellom tjenestene
Internkontrollsystem i kommunen
Helse, miljø og sikkerhet (HMS)
Likestilling
Haugaland brann og redning IKS
Haugaland Næringspark AS
Solstein AS

- Gjennomført av KPMG i juni 2021.

Ikke gjennomførte eierskapskontroller
Generell eierstyring av Karmøy kommune
Haugaland Kraft AS
Haugaland Vekst IKS
Karmøy Næringsfond AS
Karmsund Havn IKS

6 STATLIGE TILSYN

Årstall	Område	Tema	Utført av
2020	Drikkevann	Vannforsyningssystem	Mattilsynet
2020	Barnevern	Barnevernet sitt arbeid med undersøkingar	Statsforvalteren i Rogaland
2021	Landbruk	Forvaltningskontroll av tilskuddsordninger på landbruksområdet	Statsforvalteren i Rogaland
2022	Integrering	Integreringsloven	Statsforvalteren i Rogaland
2022	Drikkevann	Revisjon i vannforsyningssystem	Mattilsynet
2022	Barnehage	FNT- Barnehagemyndighet	Statsforvalteren i Rogaland
2023	Miljø og klima	Aksjon for å mudre, dumpe og utfyllingstiltak i sjø	Statsforvalteren i Rogaland
2023	Personvern	Brevkontroll - Etterlevelse av regelverkets krav til personopplysningssikkerhet	Datatilsynet
2023	Matrikkelen	Matrikkellovtilsyn	Statens Kartverk
2023	Sosial	Tilsyn etter sosialtjenesteloven	Statsforvalteren i Rogaland
2023	Drikkevann	Revisjon/inspeksjon	Mattilsynet
2023	Helse og omsorg	Tilsyn med barn i barne- og avlastningsboliger	Statsforvalteren i Rogaland
2024	Helse og omsorg	Kommunen sitt arbeid med å forebygge og følge opp vold og overgrep i sykehjem	Statsforvalteren i Rogaland
2024	Arbeidsmiljø (4 tilsyn)	Muskel- og skjelettplager og psykiske plager - stedlig tilsyn	Arbeidstilsynet
2024	Arbeidsmiljø	Tilsyn arbeidsvilkår - offentlige oppdragsgivere - lønns- og arbeidsvilkår i offentlige kontrakter	Arbeidstilsynet
2024	Miljø og klima	Kommunetilsyn med kommunens forsøplingsmyndighet (§28)	Statsforvalteren i Rogaland
2024	Samfunnssikkerhet og beredskap	Felles tilsyn med samfunnssikkerhet og helse/beredskap	Statsforvalteren i Rogaland

7 KOMMUNALE SELSKAPER

7.1 INNLEDNING

Det snakkes om eierstyring når kommunen har valgt å opprette selskaper som skal sørge for tjenester til kommunens innbyggere. Virksomhet som forvaltes av kommunens administrasjon med kommunedirektøren som øverste administrative leder, er ikke å anse som eierstyring.

I denne sammenheng forstås derfor eierstyring som å sørge for at kommunens interesser forvaltes i tråd med formålene satt for selskapene. Det offentlige forvalter våre skattepenger og skal løse lovpålagte oppgaver og tilby tjenester til innbyggere. Derfor bør eierne være fremoverlente, informerte og interesserte i sine selskaper.⁴³

God eierstyring er viktig for å:

- oppnå de mål eierne har hatt med opprettelsen av selskapet
- forvalte ressursene på best mulig måte
- kontrollere risiko

7.2 LOVREGLER

Ifølge kommuneloven § 23-2.1c skal kontrollutvalget påse at det utføres forvaltningsrevisjon av kommunens virksomhet, og av selskaper kommunen har eierinteresser i. Ifølge kommuneloven § 23-2.1d skal kontrollutvalget også påse at det føres kontroll med forvaltningen av kommunens eierinteresser i selskaper mv. (eierskapskontroll).

Det kan gjennomføres både eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon av selskaper. Dette innebærer hvordan eierskapsoppfølgingen er gjennomført (eierskapskontroll) og forvaltningsrevisjon av selskapet (hvordan utvalgte sider ved driften av selskapet er gjennomført). Det kan gjennomføres eierskapskontroll uten forvaltningsrevisjon av én eller flere selskaper, og det kan gjennomføres eierskapskontroll av kommunes eierstyring av samtlige selskaper som er omfattet av denne type kontroll.

Selskapstyper som er omfattet av eierskapskontroll er:

- a) interkommunale selskaper etter IKS-loven
- b) interkommunale politiske råd
- c) kommunale oppgavefellesskap

⁴³ [Hva kjennetegner god eierstyring? - NKRF](#)

- d) aksjeselskap der en kommune eller fylkeskommune alene eller sammen med andre kommuner, fylkeskommuner eller interkommunale selskaper direkte eller indirekte eier alle aksjer.

7.2.1 HVILKE SELSKAPSFORMER ER OMFATTET AV EIERSKAPSKONTROLL?

Eierskapskontroll i selskaper omfatter alt kommunalt/fylkeskommunalt eierskap som er organisert med hjemmel i andre lover enn kommuneloven, samt interkommunale politiske råd og kommunale oppgavefelleskap (så lenge de er organisert som selvstendige rettssubjekter). Inkludert er dermed aksjeselskaper (AS), interkommunale selskaper (IKS) og samvirkeforetak (SA).

Utenfor rekkevidden av eierskapskontroll er f.eks. kommunale foretak (KF) og interkommunale samarbeid som ikke er egne rettssubjekter. Vertskommunesamarbeid kan ikke være selvstendige rettssubjekter. Heller ikke stiftelser og foreninger omfattes av regelverket om eierskapskontroll. Kommunale foretak (KF) kan gjøres gjenstand for forvaltningsrevisjon på lik linje med annen kommunal virksomhet.

Figur 6 Oversikt over selskapsformer som kan brukes til kommunalt eierskap.

Eierne står ganske fritt i valg av selskapsform. Aksjeselskapsformen er imidlertid lovkrav eller anbefaling for en rekke typer virksomheter (energiproduksjon, arbeidsmarkedsbedrifter og bompengeselskaper). Aksjeselskapsformen kan anses godt tilpasset for virksomheter som opererer i et marked med risiko- og konkurranseeksponering.

IKS-formen kan anses godt tilpasset for virksomheter som håndterer kommunale oppgaver i egenregi for eierne (deltakerne) og hvor det ellers ikke er aktuelt med fortjeneste/utbytte (typisk virksomheter som driver med kultur, idrett eller under selvkostregimet). Slike selskap opprettes gjerne når dette gir en effektivitet i kommunenes tjenesteproduksjon. Dersom det drives næring

med fortjeneste/utbyttmuligheter i et IKS, vil dette ofte være skilt ut i heleide datterselskaper som er aksjeselskaper.

7.2.2 HELEIDE OG DELEIDE KOMMUNALE SELSKAPER

Heleide kommunale selskaper

Kontrollutvalget har innsynsrett i heleide selskaper iht. kommuneloven § 23-6. Med heleide selskaper mener vi aksjeselskaper kun eid av kommuner/fylkeskommuner og interkommunale selskaper (IKS-er). I tillegg kommer de to samarbeidsformene kommunalt oppgavefellesskap og interkommunalt politisk råd. Kommunalt oppgavefellesskap gjelder imidlertid stort sett friluftsråd.

Deleide kommunale selskaper

Med deleide selskaper mener vi selskaper hvor det er andre typer eiere (private, staten e.a.). Med deleide selskaper har ikke kontrollutvalget innsynsrett. Det samme gjelder andre selskapsformer enn nevnt i kommuneloven § 23-6 (eksempelvis samvirker). Forvaltningsrevisjon i de nevnte selskaper kan bare foretas etter avtale med øvrige eiere eller når det eventuelt er vedtektsfestet. Det kan imidlertid nå uansett gjennomføres en kontraktsrevisjon, jf. kommuneloven 23-6, siste ledd.

7.3 SELSKAP SOM KAN OMFATTES AV EIERSKAPSKONTROLL

Karmøy kommune Selskap	Heleid AS	IKS	Deleid AS	Annet
Karmøy Kino AS	100 %			
Karmøy Næringsfond AS	100 %			
Solstein Holding AS	100 %			
Haugalandmuseet AS	20 %			
Holding Haugaland Næringspark AS	46,05 %			
Haugaland Brann & Redning IKS		37,16 %		
Haugaland Kontrollutvalgssekretariat IKS		35,79 %		
Haugaland Vekst IKS		9,09 %		
Interkommunalt Arkiv i Rogaland IKS		10,19 %		
Karmsund Havn IKS		38,46 %		
Krisesenter Vest IKS		23,52 %		
Rogaland Revisjon IKS		8,19 %		
Aktio AS			8,29 %	
Aski AS			55,04 %	
Byggopp, Opplæringskontor for Bygg- og Anleggsteknikk Rogaland AS			0,19 %	
Destinasjon Haugesund & Haugalandet AS			22,09 %	
E134 Haukelivegen AS			2,17 %	
Fjord Norge AS			0,24 %	
Haugaland Kraft AS			34,72 %	
HIL-Hallen AS			5 %	
Marin Energi Testsenter AS			8,05 %	
Munor Musikkelskapet Nordvegen AS			26,67 %	

Norsk Bane AS			0,95 %	
Rogaland Ressurssenter AS			1,70 %	
Storhall Karmøy AS			10,00 %	
Biblioteksentralen SA				N/A
Friluftsrådet Vest Kommunalt Oppgavefellesskap				N/A

7.4 KOMMUNEN SOM EIER

Karmøy kommune sin eierskapsmelding er fra 2022 og stikkprøver foretatt av eierskapsmeldingen tyder på at den var oppdatert da den ble lagt frem for kommunestyret.

I risiko- og vesentlighetsvurderingen og plan for eierskapskontroll i perioden 2020-2024 ble en generell eierskapskontroll av Karmøy kommune anbefalt da det i perioden 2016-2020 ikke hadde blitt utarbeidet en eierskapsmelding. Det ble også stilt spørsmål om kommunens eierskap i over 20 selskaper i tilstrekkelig grad ble fulgt opp.⁴⁴

Det ble ikke gjennomført en generell eierskapskontroll av kommunen i forrige periode, og selv om det ble fremlagt en ny eierskapsmelding i 2022, kan det være hensiktsmessig å se på i hvilken grad kommunen følger opp formelle lovkrav og egne prinsipper/rutiner for eierstyring.

7.5 HELEIDE AKSJESELSKAPER

- Haugaland Næringspark AS: Haugaland Næringspark er Norges største ferdigregulerte næringsområde med eget havneanlegg med dypvannskai. Parken ligger ved Gismarvik i Tysvær kommune i Rogaland.

I 2018 ble Haugaland Næringspark solgt til kommunene Karmøy, Haugesund, Tysvær, Vindafjord og Bokn. Kjøpesummen på 350 millioner kroner ble gjort opp ved motregning av lån kommunene hadde til Haugaland Kraft. Morselskapet Holding eier 100% av aksjene i Haugaland Næringspark AS, som igjen eier 100% av datterdatterselskapet Gismarvik Bygg AS.

Det er per i dag liten aktivitet i morselskapet, men datterselskapet Haugaland Næringspark AS hadde i 2022 en omsetning på 16 millioner og et negativt årsresultat på 322 000 kroner. Selskapet har ifølge proff.no god soliditet (19,6%) og meget god likviditet (22,22%).

Det ble gjennomført en kombinert «selskapskontroll» av Haugaland Kraft AS og Haugaland Næringspark AS i 2015.

⁴⁴ <https://kontrollutvalgene.no/wp-content/uploads/2020/06/Risiko-og-vesentlighetsvurdering-KK-190620.pdf>

7.6 INTERKOMMUNALE SELSKAPER

- Interkommunalt Arkiv i Rogaland IKS (IKA): Interkommunalt Arkiv i Rogaland (IKA) er et selvstendig interkommunalt selskap, eid av fylkeskommunen, 22 kommuner og to interkommunale selskaper i Rogaland. Det ble sist gjennomført en selskapskontroll av selskapet i 2013.
- Rogaland Revisjon IKS: Forrige selskapskontroll ble gjennomført i 2011 av ReVisor AS.
- Haugaland Vekst IKS: Selskapet ble stiftet i 2004 og har som formål å drive regionalt nærings- og utviklingsarbeid. Selskapet er eid av ti kommuner på Haugalandet, samt Rogaland fylkeskommune. Det har ikke vært utført eierskapskontroll av selskapet i nyere tid.

Selskapet hadde i 2022 en omsetning på 13,9 millioner kroner, og et årsresultat på 1,8 millioner. Selskapets likviditet og soliditet fremstår som meget god.

Det har ikke vært gjennomført eierskapskontroll av selskapet i nyere tid.

- Haugaland Kontrollutvalgssekretariat IKS: HKS IKS er et interkommunalt selskap som utfører sekretariatstjenester til kontrollutvalgene i kommunene Bokn, Etne, Haugesund, Karmøy, Sauda, Suldal, Sveio, Tysvær, Utsira og Vindafjord.

Selskapet har de siste årene hatt en tilfredsstillende økonomisk situasjon og risikoen vurderes som lav.

- Krisesenter Vest IKS: Krisesenter Vest IKS har 17 eierkommuner og avdelinger i Haugesund og på Stord. Alle kommuner er pålagt å ha et tilbud til innbyggere som er utsatt for vold eller trusler om vold i nære relasjoner. Krisesenteret gir et bo- og dagtilbud til kvinner, barn, menn og LHBT-personer.
- Karmsund Havn IKS: Er eid av Karmøy, Haugesund, Tysvær, Bømlo, Sveio og Bokn kommune. Karmøy og Haugesund er de største eierne med 34,86% hver. Tysvær og Bømlo eier 7,69%, mens Bokn og Sveio eier 3,85%.

Karmsund Havn IKS forvalter et av landets største og mest trafikkerte havneområder, og samarbeider tett med regionens tyngste aktører innenfor all maritim virksomhet. Selskapet forvalter eiendoms- og infrastrukturverdier for over 3 milliarder, og har hovedkontor på Garpeskjær i Haugesund.⁴⁵

⁴⁵ [Karmsund Havn](#)

Selskapet forvalter store verdier og både administrasjonen og kontrollutvalget i Karmøy trekker Karmsund Havn IKS som aktuelt for eierskapskontroll med forvaltningsrevisjon i denne perioden. Det må også presiseres at Haugesund kontrollutvalg bestilte en eierskapskontroll av selskapet i 2021 som ble gjennomført av KPMG.⁴⁶

Videre ønsker selskapet å omgjøres fra et IKS til AS for å øke lånerammen og utvikle selskapet. Det er lagt opp til at eierne må ta stilling til dette spørsmålet i løpet av 2024.⁴⁷

- **Haugaland Brann og Redning IKS:** Haugaland brann og redning IKS er et samarbeid mellom seks kommuner på Haugalandet for å løse kommunene sitt ansvar og sine plikter etter brannvernloven. Haugaland brann og redning IKS har vært i drift siden 1. juli 2018.

I 2020 hadde kommunen ni eiere. I dialogmøte med administrasjonen i Karmøy kommune trekkes Haugaland Brann og Redning IKS frem som aktuell for eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon i perioden. I møte med administrasjonen i Vindafjord kommune stilles det spørsmål ved hvordan robustheten i tjenestene er når stadig flere kommuner har trukket seg ut – og om dette har noen konsekvenser for innbyggerne i eierkommunene.

Selskapets økonomiske situasjon i 2019 var god med en omsetning på 107 millioner kroner og årsresultat på 8,6 millioner. Selskapet har ikke levert regnskap til Brønnøysundregistrene siden den gang.

7.7 DELEIDE AKSJESELSKAPER

Karmøy kommune har eierskap i en rekke deleide aksjeselskaper sammen med både offentlige og private eiere. Kun de mest aktuelle selskapene vil bli omtalt her.

Haugaland Kraft AS

Hovedvirksomhetene til Haugaland Kraft er produksjon, overføring og omsetning av elektrisk kraft, samt utbygging og drift av fibernettverk. Konsernet består i dag av ett morselskap (Haugaland Kraft AS) og fire heleide datterselskaper: Haugaland Kraft Energi, Haugaland Kraft Fiber, Fagne og Endra. I tillegg er selskapet majoritetseier i Sunnhordland Kraftlag og Afiber og er deleier i Deep Wind Offshore, Havnekraft og Datek.

Konsernet eies av kommunene Karmøy, Haugesund, Tysvær, Vindafjord, Sveio, Utsira, Suldal, Sauda, Ullensvang, Etne, Fitjar og Bømlo samt selskapene Finnås Kraftlag SA, SØK AS, Fitjar Kraftlag SA.

⁴⁶ <https://kontrollutvalgene.no/wp-content/uploads/2021/06/Rapport-EK-Karmsund-Havn-IKS.pdf>

⁴⁷ [Karmsund Havn, Politikk | Forbereder framtiden for Karmsund Havn \(h-avis.no\)](https://h-avis.no/karmsund-havn-politikk/forbereder-framtiden-for-karmsund-havn)

Selskapet er viktig både som leverandør av kritiske samfunnstjenester og infrastruktur, men også økonomisk – i form av betydelige utbyttebetalinger til eierne. Konsernet betalte ut totalt 500 millioner kroner til eierne i 2023, derav 175 millioner kroner til Karmøy kommune.

Både administrasjonen og kontrollutvalget i Karmøy trekker frem Haugaland Kraft AS som et aktuelt selskap for eierskapskontroll i perioden. I møte med administrasjonen andre eierkommuner trekkes risikoer knyttet til utbyttebetalingene som viktige og at disse risikoene bør belyses for eierne. Det ble sist gjennomført en selskapskontroll i 2015.

Aktio AS og Aski AS (arbeidsmarkedsbedrifter)

Karmøy kommune er medeier i arbeidsmarkedsbedriftene Aktio AS og Aski AS. Eierandelen er på henholdsvis 8,29 og 55,04 prosent.

I 2020 og 2021 ble det vedtatt omstrukturering av selskapene. Dette på bakgrunn av at ESA og NAV satte nye krav til at selskaper som driver med Arbeidsforberedende trening og Varig tilrettelagt arbeid må skille den skjermede virksomheten fra konkurranseutsatt virksomhet. Bakgrunnen for dette var å forhindre at selskapets konkurranseutsatte virksomhet ikke skulle subsidieres av den fullfinansierte delen. Virksomheter som ønsket å drive med konkurranseutsatt virksomhet, i form av blant annet anbudsutsatte arbeidsmarkedstiltak – kunne ikke lenger drive dette i samme selskap som leverte AFT og VTA

Aski er en arbeids- og inkluderingsbedrift som leverer tjenester til personer som står utenfor arbeidslivet og som ønsker å komme i gang med jobb og/eller utdanning. Forretningsområdene til konsernet er barnehage, profilering, kjøkkenglede med produksjon av kjøkken, garderobe og bad. I 2021 omstrukturerte Aski virksomheten for å etterleve kravene fra ESA og NAV. Daværende Aski AS ble etablert som morselskap, med Aski Barnehage AS, Aski Arbeid og Inkludering AS og Aski Detaljhandel AS (allerede etablert) som datterselskaper.

Aktio er en arbeidsmarkedsbedrift, hvor virksomhetens formål er avklaring og kvalifisering for personer som har falt utenfor arbeidslivet, med sikte på formidling til ordinært arbeidsliv eller utdanning. Holdingselskapet Aktio AS ble etablert som morselskap i 2021, og er heleier av datterselskapene Aktio Kompetanse AS, Haugaland Idrettsbarnehage AS, Aktio Eiendom AS og MC-Butikken AS. Aktio Kompetanse AS er det nye attføringsselskapet som inneholder de skjermede leveransene til AFT, mens de øvrige datterselskapene ble etablert for konkurranseutsatt virksomhet som anbudsleveranser og andre leveranser.

7.8 VURDERING

Vurderingene oppsummeres i tabellen under. Vi kommer også med noen korte forslag til hva som vil kunne være aktuelle problemstillinger. Disse står i kursiv i kommentarfeltet.

Risiko	Tema	Hvorfor vesentlig?	Kommentar/problemstilling
	Karmøy kommunes oppfølging av eierskap	En generell eierskapskontroll var prioritert i forrige periode, men ble ikke gjennomført. Eierskapsmeldingen ble sist oppdatert i 2022. En generell eierskapskontroll kan se på i hvilken grad kommunen følger opp sine prinsipper og retningslinjer for eierstyring. Kommunen har en rekke selskaper i sin portefølje. Manglende etterlevelse av krav utgjør en risiko for at kommunen kan oppfattes som en passiv eier, føre til lenger avstand mellom folkevalgte og selskap, usikkerhet rundt eierskap og formål med eierskap.	<i>Generell eierskapskontroll av Karmøy kommune.</i> <i>I hvilken grad følger kommunen opp formelle lovkrav og egne prinsipper for eierstyring?</i> <i>I hvilken grad følger kommunen opp selskapene i samarbeid med andre eiere – både offentlige og private?</i>
	Haugaland Brann og Redning IKS	Viktig tjenesteleverandør for kommunen og leverandør av samfunnskritiske tjenester. Selskapet har hatt en utfordring med at flere eiere har trukket seg ut de siste årene. Administrasjonen i flere kommuner stiller spørsmål ved hvordan selskapet følger opp sin tjenesteproduksjon.	<i>Økonomi og drift.</i> <i>Viktig tjenesteleverandør.</i> <i>Hvordan sikre robusthet i tjenestene når flere av eierne har trukket seg ut?</i> <i>I hvilken grad har kommunene gode rutiner for å forvalte sitt eierskap i samarbeid med andre?</i>
	Haugaland Kraft AS	Viktig tjenesteleverandør av samfunnskritisk infrastruktur og funksjoner. Selskapet omsetter for flere milliarder og betaler betydelige utbytter til eierne. Risiko knyttet til utbyttebetalinger bør belyses. Samtidig har selskapet både offentlige og private eiere som skal forvalte sine interesser.	<i>Lenge siden sist prosjekt.</i> <i>Økonomisk risiko.</i> <i>I hvilken grad har kommunene gode rutiner for å forvalte sitt eierskap i samarbeid med andre?</i>

VEDLEGG

SKRIFTLIGE KILDER

- Relevant regelverk og nasjonale føringer
- Kommunens planer, budsjett og årsrapporter
- Informasjon om selskaper som kommune har eierinteresser i
- Kommunens eierskapsmelding
- Tilsynsrapporter fra andre
- Tidligere forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller
- Ulike former for statistikk, for eksempel fra SSB, Framsikt og IMDI Agenda Kaupang, Norges best styrte kommuner – Kommuneindeksen 2023
- [*Rapport, EVALUERING AV BARNEVERNREFORMEN. Første statusrapport med søkelyset på forebygging og tidlig innsats.*](#) Menon Economics, NTNU Samfunnsforskning. Desember 2023.
- Udir ([Tilpasset opplæring og individuell tilrettelegging i ny opplæringslov | udir.no](https://udir.no/tilpasset-oppl%C3%A6ring-og-individuell-tilrettelegging-i-ny-oppl%C3%A6ringslov))
- Helsepersonellkommissjonen – tid for handling, 2023
- Psykisk helsearbeid for barn og unge – en innsiktsrapport, Helsedirektoratet 2021
- Psykisk helse barn og unge, Stavanger kommune, Rogaland Revisjon 2023
- Ulike artikler, henvisninger i teksten

MUNTlige KILDER

- Kommunedirektørens ledergruppe
- Kontrollutvalgets medlemmer